

Oktoberochtend aan de Knardijk

Het was nog vroeg in de morgen. Een kilometer ver waren wij de Knardijk opgereden. Een hoge grijze lucht welfde zich over ons, doch hier en daar begon reeds het eerste blauw door te schemeren.

Achter ons lag Harderwijk in een lichte nevel gehuld, een rommelig aanziende stad van huizen, gebouwen en fabrieken en met de steeds zichtbare molen aan de haven, waarboven zich de eerste rozerode wolkjes van de opkomende zon vertoonden.

Rechts van ons strekten zich de onafzienbare rietvelden uit, die aan de horizon met de grijze hemel ineenvloeiden. Links het nog open water van het IJsselmeer met aan de einder de wazige verten van Nulde en Nijkerk.

Vanuit onze auto zagen wij geregeld kleine groepjes vogels voorbij vliegen. Meestal waren het kneutjes en leeuwerikken, die uit de richting van het Veluwemeer kwamen en in no-zw-richting vlogen. Er stond een zeer straffe zw-wind en het was opvallend, dat al deze vogels zich laag bij de grond voortrepten. Bij de dijk aangekomen wipten zij als het ware even omhoog om dan hun weg over het water te vervolgen. Wij hadden deze trek een tijdlang waargenomen, doch geregeld werden we afgeleid door een vogelgeluid, dat uit de rietvelden tot ons doordrong. Het kwam ons niet geheel onbekend voor, maar was toch niet thuis te brengen. De grote afstand en vooral de afwaartse wind belette ons de juiste plaats vast te stellen.

We liepen de dijk af, staken een zandplaat over, 'namen' aan het eind daarvan nog een zandrug en daalden aan de andere zijde af in het rietbos, dat zich 2,5 - 3 m rondom ons verheft. Hoe heerlijk was het hier in de luwte van die zandheuvel. Het riet stond hier bijna roerloos, alleen enkele hoog opgeschoten wilgestruiken schudden hun kruinen heftig heen en weer.

Plotseling hoorden we weer hetzelfde geluid, maar nu duidelijk en krachtiger, en een half dozijn vogels kwam dichtbij ons uit de halmen te voorschijn. Bijna loodrecht stegen ze, meer fladderend dan vliegend, omhoog en aan de lang neerhangende trapvormige staart was duidelijk te zien, dat we hier met baardmezen te doen hadden. Toen ze een dertig meter tegen de wind waren opgeklimmen schoten ze zeer snel en zijwaarts omlaag om honderd meter verder in het riet te verdwijnen. Onverwacht brak de zon door en het rosse ochtendlicht toonde warme kleuren op het reeds gelende riet. We waanden ons voor een ogenblik in een andere wereld en we waren nog maar nauwelijks van de bewon-

dering van het schone kleurenpalet bekomen, toen een aantal vogels op enkele meters afstand in de wilgestruiken belandde. Weer waren het baardmezen. Hoe warm blonken hun kaneelbruine kleuren in dit morgenlicht en bij de mannetjes kwam de blauwgrijze kop met de zwarte baardstreep wel heel sterk tot uitdrukking. De vrouwtjes waren iets lichter gekleurd en misten de markante koptekening.

Nog nooit hadden we ze zonder kijker zo dichtbij gezien en onder zulk bijzonder gunstig licht. Ten overvloede lieten zij zich nog geruime tijd bewonderen. Daarna kwamen nog geregeld groepjes overvliegen of streken in onze nabijheid neer. Ongetwijfeld waren er honderden aanwezig.

Op onze terugtocht naar de dijk werden we nog steeds begeleid door overvliegende kneutjes. Wel misten ze nu het felle rood aan hun borst, doch aan hun gevorkte staart en gezellig knut-knut waren ze direct te herkennen. Ook de leeuwerikken waren nog steeds van de partij en zelfs zagen we enkele groepjes koolmezen.

We hadden onze tocht nog maar net her-

vat toen in de eerste bocht van de dijk een massaal aantal vogels ons tegemoet kwam. Als een enorm op en neer kronkelende slang repten zich daar duizenden vogels voort als door een onzichtbare macht gedreven. Zij vlogen in de luwte van de dijk, golfden af en toe omhoog in de harde zijwind en doken daarna onmiddellijk weer omlaag. Zij trokken zich van onze geparkeerde auto, die midden in hun trekbaan stond, niets aan. Ze weken maar nauwelijks uit en vlogen er rakelings langs of over.

Toen wij de proef op de som gingen nemen om te zien of de vogels voor ons schuw waren, bleek dat evenmin. De één volgde blijkbaar blindelings zijn voorganger en we hadden ze haast voor het grijpen. De dichtstbijzijnden waren niet meer dan een armlengte van ons verwijderd. Het bleken merendeels vinken te zijn, bijna alle mannetjes, waarvan de rosse borst en de prachtig witte vleugelspiegel de aandacht trokken. Ook vlogen in die eindeloze vogelstroom, die af en toe maar even werd onderbroken, kramsvogels, leeuwerikken en kepen mee, de laatste direct herkenbaar aan de felgekleurde oranje borst.

Je vraagt je dan altijd af, waar kwamen al die vogels zo plotseling vandaan? Het opvallende was, dat zij pal west-oostwaarts gingen en vermoedelijk de Flevopolder rondvlogen, aan het begin van de Knardijk het water overstaken, om hun tocht langs de zuidelijke IJsselmeeroever te vervolgen.

Wij hebben dat wel een uur lang gade geslagen en in die tijd zijn er zeker enkele tienduizenden gepasseerd. Toen we naar onze zin genoeg vinken gezien hadden, gingen we nog eens kijken bij enkele plas- sen, die zich hier en daar rechts van de dijk bevinden; ware oasen in die nu nog uitgestrekte rietvelden.

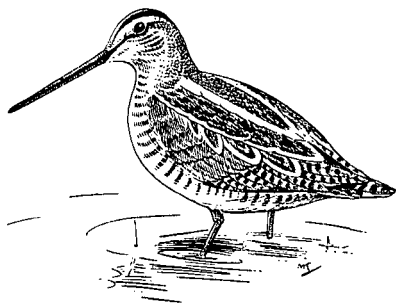
Al dadelijk werd onze aandacht getrokken door een aantal vogels dat met de meest grillige wendingen rondom de plas vloog. Dan hoog, dan weer zwenkend naar omlaag, met snelle wieslag, die wel iets aan zwaluwen deed denken. Soms leken ze tegen de bruingrijze rietzoom als plotseling verdwenen, om daarna door een zijde-

lingse wending als witte vlekken voort te schieten.

Ze streken vlak voor ons op de slijkerige oever neer en toen was het een hele toer ze weer te vinden, zo prachtig kwamen hun kleuren overeen met die van de bodem. Het waren een dozijn of meer watersnippen en toen we met onze kijker de oever afzochten vonden we daartussen nog enkele bontbekplevieren en zelfs twee grutto's. Op de plas ontdekten we naast vele wilde eenden en koeten, bergeenden, slobenden, kuifeenden, tafeleenden, wintertalingen, smienten, pijlstaarten en grauwe ganzen. Verder weg boven het riet wikelden enkele bruine kiekendieven. Torenavalken zochten de dijkhelling af naar prooi en dicht bij ons in de rietvegetatie scharrelden zelfs een roodborst en een winterkoninkje rond. Totaal namen we die ochtend 41 soorten waar, een aantal waar we zeker tevreden mee waren.

Toen we terug reden keken we nog enkele malen terug naar ons vogelparadijs. Voor hoe lang nog? Een vierkante kilometer als vogelreservaat zou daar zeker op zijn plaats zijn geweest.

Deventer, 31 oktober 1967.

Watersnip.

Tekening M. J. C. Kolvoort